

11. Міністерство фінансів України. Відносини з багатосторонніми та комерційними кредиторами/Кредитна Установа для Відбудови (KfW). URL: https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9A%D1%84%D0%92_01_07_2024.pdf.

12. Інтерфакс-Україна. Польський держбанк BGK почне надавати гарантії за кредитами для інвестпроектів в Україні в III кв.-2024. URL: <https://interfax.com.ua/news/investments/987919.html>.

13. Гриценко А., Борзенко О., Бурлай Т. Досягнення та виклики європейської інтеграції України. *Журнал європейської економіки. Т.20. №3(78). Липень-вересень 2021. С. 548-572.* URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/jee_2021_20_3_9

14. Проект Закону про Національну установу розвитку. Верховна Рада України. №11238 від 07.05.2024. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/44168.19.09.2024>.

*Проць Наталія Василівна,
кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів;
Рибак Софія Василівна,
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок»;
Волинський національний університет імені Лесі Українки*

ВПЛИВ ПРОЖИТКОВОГО МІНІМУМУ НА РІВЕНЬ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ

Рівень прожиткового мінімуму є дуже важливим в економіці України. Оскільки саме відносно до нього визначається рівень бідності країни та розраховують чи не усі соціальні гарантії. Відповідно до цього, можемо вважати прожитковий мінімум основним державним соціальним стандартом. Тобто дослідження впливу прожиткового мінімуму на рівень життя населення завжди буде актуальним. Метою аналізу такого впливу є: дізнатися які виплати залежать від прожиткового мінімуму; який прожитковий мінімум на даний час та як він змінювався впродовж останніх років; визначити чи кількісна величина прожиткового мінімуму об'єктивно відповідає реальному мінімуму, який наші громадяни витрачають на життя.

До 2022 р. в Україні рівень життя впевнено прямував до європейського. Проте із початком повномасштабного вторгнення, ситуація кардинально змінилась. Попри те, що прожитковий мінімум досить низький, якість життя українців бажає бути кращою.

В Україні уже впродовж років спостерігається проблема заниженого прожиткового мінімуму. Тобто суми, затверджені у Держбюджеті, є дуже далекі

від реальності та зовсім не співвідносяться з тим, що повитті щомісячно витратити Українці. Це пов'язано насамперед з тим, що під час війни видатки на оборону збільшують за рахунок скорочення соціальних виплат.

Рівень прожиткового мінімуму є дуже важливим в економіці України. Оскільки саме відносно до нього визначається рівень бідності країни та розраховують чи не усі соціальні гарантії. Тобто можемо вважати прожитковий мінімум основним державним соціальним стандартом.

Прожитковий мінімум – це вартісна величина, що відображає мінімальний набір продуктів харчування, непродовольчих товарів та послуг, які необхідні для задоволення основних соціальних і культурних потреб людини. Прожитковий мінімум розраховується на основі вартості споживчого кошика [1].

Станом на 2024 р. прожитковий мінімум на 1 особу на місяць становить:

- загальний показник – 2920 грн;
- для дітей віком до 6 років прожитковий мінімум дорівнює 2563 грн;
- для дітей від 6 до 18 років – 3196 грн;
- для працездатних осіб – 3028 грн;
- для осіб, які втратили працездатність – 2361 грн [2].

За розрахунками Міністерства соціальної політики України, фактичний розмір прожиткового мінімуму у цінах серпня 2024 року в розрахунку на місяць на одну особу, в розрізі демографічних груп населення, становив:

- на одну особу – 6921,38 грн (7922,57 грн з урахуванням суми обов'язкових платежів);
- для дітей віком до 6 років – 6244,66 грн;
- на дітей віком від 6 до 18 років – 7816,54 грн;
- для працездатних осіб – 7213,11 грн (8 960,39 грн з урахуванням суми обов'язкових платежів);
- для осіб, які втратили працездатність – 5 905,47 грн [3].

Оскільки розмір прожиткового мінімуму значно занижений, то це негативно впливає на рівень життя населення України. На даний час цей показник не підлаштовується під інфляційні зміни, що ще раз підтверджує його невідповідність до сучасних реалій, неспроможність базового державного соціального стандарту виконувати свою основну функцію соціального орієнтира, що в умовах воєнного стану лише поглибить соціальну прірву в країні та сприятиме поширенню міграційних настроїв серед населення

У європейській практиці соціальні стандарти відрізняються залежно від країни, проте споживчий кошик являється індикатором інфляції. В Україні споживчий кошик уже давно не переглядали не зважаючи на докорінні щорічні зміни у світових тенденціях та постійній цифровізації. Через це прожитковий мінімум у нашій країні не відображає рівня інфляції.

Від рівня прожиткового мінімуму залежить обсяг більшості виплат. Згідно з законодавством України, більше, ніж 63 види соцвиплат залежать від рівня прожиткового мінімуму. До прикладу, розмір субсидії обчислюється

відносно прожиткового мінімуму. Для розрахунку зарплати працівників бюджетної сфери також використовується цей показник.

Розмір допомоги у зв'язку з безробіттям не може перевищувати 4 прожиткових мінімуми, а мінімальний обсяг аліментів – не менше, ніж половина прожиткового мінімуму. Також від цього показника залежать розміри пенсій, пільг щодо оподаткування, допомоги малозабезпеченим тощо[4].

Динаміку зміни прожиткового мінімуму за останні кілька років наведена на рис. 1.

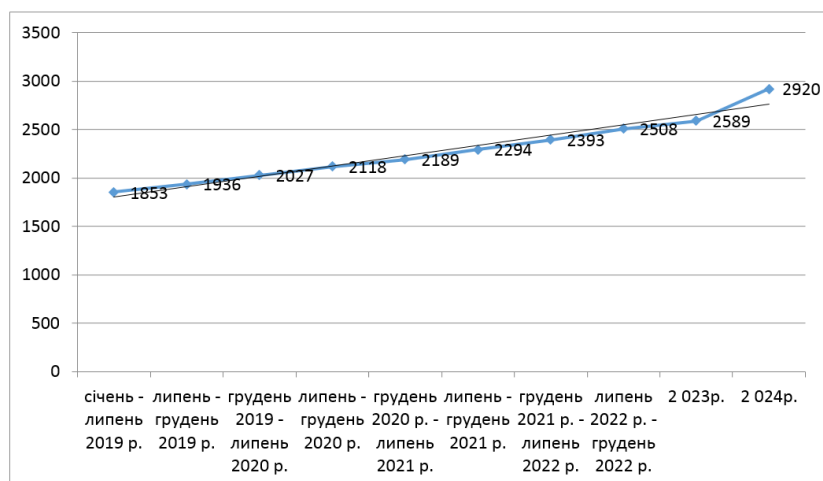

Рис. 1. Зміна прожиткового мінімуму впродовж 2019–2024 рр.

Джерело: складено на основі [5]

Отже, прожитковий мінімум в Україні являється одним з основних соціальних стандартів. Адже саме від цієї величини розраховуються більшість соціальних допомог та зарплат працівникам бюджетної сфери, визначається рівень бідності. На даний час у нашій країні спостерігається проблема заниженого рівня прожиткового мінімуму. Це насамперед пояснює відносно низький рівень бідності в країні. Прожитковий мінімум з базового стандарту перетворився на інструмент фінансового управління та перерозподілу обмежених бюджетних коштів.

Список використаних джерел

1. Міністерство фінансів України: офіційний веб-портал. URL: www.minfin.com.ua

2. Державна податкова служба України: офіційний веб-портал. URL: www.tax.gov.ua

3. Висновок Комітету Верховної ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів. Протокол № 191 26 вересня 2024 року щодо розгляду проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» (реєстр. № 12000 від 14.09.2024) URL: www.rada.gov.ua

4. Юрків Ю. А. Прожитковий мінімум в Україні: бідність чи гідний рівень життя? *Економічна правда*. 2023 р.

5. *Державна служба статистики України*: офіційний веб-портал. URL: www.ukrstat.gov.ua

*Радзіховська Лариса Миколаївна,
кандидат педагогічних наук, доцент;
Смоляр Ліана Володимирівна,
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти;
Вінницький торговельно-економічний інститут
Державного торговельно-економічного інституту*

КОРЕЛЯЦІЙНИЙ АНАЛІЗ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ МІЖ КУРСОМ ДОЛАРА США ТА МІЖНАРОДНИМИ РЕЗЕРВАМИ НБУ

В сучасній економіці курс валюти є одним з ключових показників, що відображає фінансову стабільність країни та її економічний потенціал. Для України, з огляду на її унікальні економічні умови та зовнішні виклики, особливо важливо стежити за динамікою курсу гривні щодо інших валют, зокрема долара США. Одним із факторів, що впливають на валютний курс, є обсяги міжнародних резервів, які накопичує Національний банк України (НБУ). Міжнародні резерви виконують важливу роль у забезпеченні фінансової стабільності, оскільки вони можуть слугувати буфером проти зовнішніх потрясінь та підтримувати національну валюту в умовах економічних труднощів.

У цьому контексті виникає потреба проаналізувати, наскільки сильним є зв'язок між курсом долара та міжнародними резервами НБУ. Дослідження має на меті виявити наявність кореляційного зв'язку між цими показниками. Буде використано метод кореляційного аналізу, що дозволяє кількісно оцінити рівень взаємодії між двома фінансовими показниками.

Величини курсу долара США (X) та міжнародних резервів Національного банку України (Y) мають залежність, що дозволяє аналізувати їх взаємодію. У цьому випадку ми можемо спостерігати, що зміна одного показника, зокрема курсу долара, може впливати на інший – міжнародні резерви. Знання цієї залежності є важливим для прогнозування фінансової стабільності країни.

Для аналізу зв'язку між курсом долара США та міжнародними резервами НБУ були зібрані дані за період з 1 червня 2021 року по 1 червня 2023 року. Значення курсу долара та міжнародних резервів наведено у таблиці 1.

Щоб оцінити зв'язок між курсом долара та міжнародними резервами був розрахований коефіцієнт кореляції Пірсона, за відповідною формулою. Ця формула дозволяє визначити силу та напрямок лінійної залежності між двома змінними. Формула для розрахунку коефіцієнта кореляції та виглядає наступним чином: